

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

GERMANY

CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SCIENCE, ENGINEERING AND
TECHNOLOGY**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY:
a collection scientific works of the International scientific conference –
Gamburg, Germany, 2026 Issue 2

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian,
Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference « **INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY** ». Which took place in Gamburg, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiya

Nilufar Mamataliyeva Boymirzayevna

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyani shakllantirishning ahamiyati, usullari, metodlari va oilaning roli yoritilgan. Bolalarda tabiatga hurmat, ekologik ong va mas'uliyatni rivojlantirish, atrof-muhitni asrash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ekologik tarbiya, maktabgacha ta'lim, ekologik ong, tabiat, atrof-muhit, tarbiya metodlari, innovatsion yondashuvlar.

Kirish. Bugungi kunda ekologik muammolar insoniyat oldida dolzarb masalalardan biridir. Havo, suv va tuproq ifloslanishi, tabiat resurslarining kamayishi va global iqlim o'zgarishlari yosh avlodni ekologik ong bilan tarbiyalash zaruratini oshirmoqda. Shu bois, maktabgacha yoshdagi bolalarni ekologik jihatdan ongli qilish — kelajak avlodni tabiatga hurmat bilan munosabatda bo'lishga o'rgatishning eng samarali yo'li hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar tabiatni bilish, kuzatish, savol berish va tajriba qilishga qiziqadigan davrda bo'ladi. Bu esa ekologik tarbiyani bolalikdan boshlash uchun eng qulay davrdir.

Ekologik tarbiyaning mohiyati. Ekologik tarbiya — bu bolalarda tabiatga ongli munosabatni shakllantirish, uni asrash va muhofaza qilish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonidir. Bu jarayon bolalarda ekologik madaniyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Ekologik tarbiyaning asosiy vazifalari:

- Tabiat haqidagi dastlabki bilimlarni berish
- Atrof-muhitga mehr va hurmatni shakllantirish
- Tabiatni muhofaza qilish ko'nikmalarini rivojlantirish
- Ekologik madaniyatni shakllantirish

2. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyaning ahamiyati

Maktabgacha yosh bolalar tabiatni bilish va unga mehr uyg'otishda eng sezgir davrda bo'ladi. Shu davrda berilgan ekologik tarbiya bolalarda quyidagi ko'nikmalarni rivojlantiradi:

- Tabiatni kuzatish va idrok etish
- Savollar berish va javob izlash
- Oddiy ekologik qoidalarni tushunish va rioya qilish

Agar ekologik tarbiya bu bosqichda samarali berilsa, bola kelajakda tabiatga hurmat bilan munosabatda bo'lib voyaga yetadi.

3. Ekologik tarbiyani tashkil etish usullari

3.1. Kuzatish metodi

Bolalar daraxtlar, gullar, hayvonlar va tabiat hodisalarini kuzatish orqali bilim oladilar. Masalan:

- Daraxtlarning o'sishi va gullash davri
- Ob-havo o'zgarishi
- Hayvonlarning kundalik xatti-harakatlari

3.2. O‘yin orqali o‘rganish

Didaktik o‘yinlar bolalarning ekologik tushunchalarni mustahkamlashda samarali vositadir:

- “Tabiatni asraylik” o‘yini
- “Toza va iflos muhit” o‘yini

3.3. Amaliy faoliyat

Bolalar bilan:

- Gul va daraxt ekish
- Daraxtlarga suv quyish
- Hududni tozalash

kabi amaliy ishlar olib borish ekologik ko‘nikmalarni rivojlantiradi.

3.4. Suhbat va hikoyalar

Tabiat haqidagi ertaklar, hikoyalar va rasmlar orqali bolalarda ekologik ong rivojlantiriladi.

4. Ekologik tarbiyada oilaning roli

Oila — bolaning birinchi ijtimoiy muhitidir. Ekologik tarbiya faqat bog‘cha bilan cheklanmaydi, oilada ham amalga oshirilishi kerak.

Ota-onaning roli:

- Shaxsiy namunasi bilan bolaga o‘rgatish (masalan, chiqindilarni to‘g‘ri tashlash, suvni tejash)
- Kundalik hayotda ekologik odatlarni shakllantirish
- Tabiat bilan muloqot qilishni rag‘batlantirish (bog‘ga sayr, daraxt ekish, hayvonlarga g‘amxo‘rlik qilish)

Ota-onaning faol ishtiroki bolalarda ekologik tushunchalarni mustahkamlaydi.

5. Innovatsion yondashuvlar

Zamonaviy pedagogik metodlar ekologik tarbiyani samarali tashkil etishga yordam beradi.

Asosiy innovatsion metodlar:

1. **Axborot texnologiyalari:** multfilmlar, interaktiv prezentatsiyalar, videoroliklar
2. **Gamifikatsiya:** ekologik o‘yinlar va viktorinalar
3. **Loyihaviy faoliyat:** “Bog‘chani toza tutamiz”, “Gullarni parvarish qilamiz”, “Chiqindilarni ajratamiz” loyihalari
4. **STEAM yondashuvi:** ilm-fan, texnologiya va ijodiy faoliyat orqali tabiatni o‘rganish
5. **Tabiat qo‘ynida o‘qitish (Outdoor learning):** ekskursiyalar, daraxt ekish, qushlarga g‘amxo‘rlik qilish

Ushbu usullar bolalarda ekologik tushunchalarni qiziqarli va amaliy shaklda rivojlantirish imkonini beradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiya — kelajak avlodni tabiatga ongli va mas’uliyatli munosabatda bo‘lishga o‘rgatishning eng muhim omilidir. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun:

- bog'cha va oilaning hamkorligi
- innovatsion pedagogik metodlar
- amaliy faoliyatlar

zarur. Bolalarda ekologik madaniyatni erta yoshdan shakllantirish orqali sog'lom, ongli va tabiatni hurmat qiladigan jamiyatni barpo etish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1) O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim dasturi, Toshkent, 2022.
- 2) Tursunova, M. *Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiya metodikasi*, Toshkent, 2020.
- 3) Qodirov, A. *Bolalarni tabiatga tarbiyalash asoslari*, Toshkent, 2019.
- 4) Karimova, N. *Maktabgacha yoshda ekologik madaniyatni shakllantirish*, Samarqand, 2021.
- 5) Pedagogika va psixologiya asoslari bo'yicha darsliklar, Toshkent, 2020.
- 6) Ekologiya asoslari, Oliy ta'lim darsligi, Toshkent, 2018.
- 7) Rasulova, S. *Bolalarda ekologik ongni rivojlantirishning innovatsion metodlari*, Jizzax, 2021.
- 8) Internet-resurslar: www.ecology-edu.uz, www.natureforkids.org